

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

”SAAN HENGITTÄÄ IHAN OMAA ILMAA”

Sijaisvanhempien kokemuksia varhaiskasvatuspalveluista Pirkanmaalla

Tilda Ahonen

Opinnäytetyö
Marraskuu 2017
Sosiaalian koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

AHONEN, TILDA:

”Saan hengittää ihan omaa ilmaa”

Sijaisvanhempien kokemuksia varhaiskasvatuspalveluista Pirkanmaalla

Opinnäytetyö 32 sivua, joista liitteitä 3 sivua
Marraskuu 2017

Opinnäytetyö sai alkunsa tekijän kiinnostuksesta sijaishuollon perhehoitoa kohtaan. Kiinnostus heräsi perhehoidon lomittajan työssä, jossa sijaisperheen tuen tarve tuli näkyväksi. Opinnäytetyön tarkoituksena oli haastatteleamalla kerätä tietoa sijaisperheiden käyttämistä varhaiskasvatuspalveluista ja siitä, millaista tukea kasvatustyöhönsä perheet kokivat näistä palveluista saaneensa. Tavoitteena oli kartoittaa varhaiskasvatuspalveluiden sopivuutta erilaisille perheille ja näin luoda pohjaa varhaiskasvatuksen mahdolliselle kehittämiselle kaikenlaisten perheiden tarpeita vastaaviksi. Opinnäytetyössä varhaiskasvatuspalveluilla tarkoitetaan päivähoitoa ja sen eri muotoja: päiväkotihoitoa, perhepäivähoitoa tai eri toimijoiden tarjoamia avoimia palveluita. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, jossa haastateltiin kolmea pirkanmaalaista sijaisvanhempaa. Teoreettiset lähtökohdat olivat lastensuojelun sijaishuolto sekä varhaiskasvatus ja sen eri toimintamuodot.

Tutkimuksesta kävi ilmi, että sijaisperheet käyttävät erilaisia varhaiskasvatuspalveluita, ja niistä eniten kunnallista päivähoitoa sekä kolmannen sektorin tarjoamia avoimia palveluita. Palvelut koettiin tarpeellisiksi, ja merkittävimpanä apuna nähtiin ammattikasvatustajilta saatu tuki omille näkemyksille lapsesta. Erilaisiin avoimiin perhekerhoihin osallistumisessa sijaisvanhemmat kokivat hyödylliseksi mahdollisuuden nähdä lapsia, jotka eivät ole vastaavassa kriisitilanteessa kuin sijoitetut lapset, ja näin sijoitetun lapsen kehityksen arviointi koettiin helpommaksi.

Haastateltavat korostivat muilta sijaisvanhemmilta saadun vertaistuen tärkeyttä, ja haastattelussa nousi esille tarve nimenomaan sijaisperheille suunnattuihin palveluihin. Jatkossa sijaisperheitä tutkittaessa olisi mielenkiintoista pureutua vielä syvemmälle perheiden saamaan tukeen ja näin lähteä kehittämään mahdollisia uudenlaisia palveluita sijaisperheiden jaksamisen edistämiseksi haastavassa ja arvokkaassa kasvatustyössä.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

AHONEN, TILDA:

“I Can Breathe My Own Air”

Foster Parents' Experiences of Early Childhood Education Services in Pirkanmaa

Bachelor's thesis 32 pages, appendices 3 pages

November 2017

The purpose was to gather information on early childhood education services foster families use. The objective was to find out what kind of support these services provide to foster parents and how well these services are suited for different kind of families.

The study was a qualitative in nature and the data were collected through interviews of three foster parents from Pirkanmaa area. The data were analyzed by dividing the results under three main themes: experiences as a foster parent using these services, the support received from these services and ideas on developing these services so they would be better suited for all kinds of families.

The services were an important source of support for the foster parents. The most significant form of support was to get an opinion on the child from a professional educator. It was also experienced helpful to see children who were not in a crisis situation like the foster children. Seeing these regular children made it easier for the foster parents to evaluate the development of the foster child. During the interviews all of the interviewees highlighted the importance of peer support from other foster families.

Interviews brought up the importance of services provided for foster families only. In the future it would be interesting to study more the support foster families need, and with these results to develop new kinds of services for foster families.

Key words: child welfare, foster care, foster families, early childhood education

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	LASTENSUOJELUN SIIAISHUOLTO PERHEHOIDOSSA.....	6
	2.1 Lastensuojelun asiakasprosessi.....	6
	2.2 Sijaishuolto perhehoidossa	7
	2.3 Sijaisvanhemmuus	8
3	VARHAISKASVATUSPALVELUT JA VARHAISKASVATUKSEN TARKOITUS	10
	3.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	10
	3.2 Varhaiskasvatuspalveluiden eri muodot	11
	3.3 Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa	12
	3.4 Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö.....	13
4	TOTEUTUS	14
	4.1 Tutkimustehtävä ja -kysymykset	14
	4.2 Tutkimusmenetelmät ja aineiston hankinta	15
	4.3 Aineiston käsittely	17
	4.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	18
5	KOKEMUKSET VARHAISKASVATUSPALVELUISTA	19
	5.1 Haastateltavien käyttämät palvelut	19
	5.2 Kokemukset ja hyödyt palveluista.....	20
6	SIIAISVANHEMPANA VARHAISKASVATUSPALVELUISSA.....	21
	6.1 Haastateltavien kohtaaminen ja palveluissa saatu tuki.....	21
	6.2 Sijaisvanhemmuuden tuomat erityisyydet.....	23
	6.3 Varhaiskasvatuspalveluiden kehittäminen.....	24
7	YHTEENVETO JA POHDINTA	25
	7.1 Johtopäätökset.....	25
	7.2 Itsearviointi	26
	LÄHTEET.....	28
	LIITTEET	30
	Liite 1. Haastattelurunko	30
	Liite 2. Haastattelun saatekirje	31
	Liite 3. Haastateltavat	32

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni tutkin, kuinka paljon sijaisperheet saavat tukea kasvatustyöhönsä ja millaisia varhaiskasvatuksen kentän tarjoamia palveluita he hyödyntävät työssään. Kiinnostukseni opinnäytetyön tekemiseen lähti tutusta sijaisperheestä, joka on joutunut taistelemaan kovasti saadakseen apua ja erilaisia tukitoimia erityistarpeisen sijaislapsen kanssa. Olen kiinnostunut haastatteleamalla ottamaan selvää siitä, kuinka hyvin sijaisperheille tarjotaan tietoa heidän mahdollisuuksistaan hyödyntää päiväkodin lisäksi erilaista avointa toimintaa ja kerhoja, kuinka paljon sijaisperheet näitä palveluita käyttävät ja kuinka heidät otetaan näiden palveluiden piirissä vastaan.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään lastensuojelun asiakasprosessia, sijoituksen eri muotoja perhehoitoon painottuen sekä sijaisvanhemmuuteen liittyviä seikkoja. Lisäksi käydään läpi varhaiskasvatuspalveluiden eri muotoja ja varhaiskasvatuksen roolia erilaisien perheiden tukena. Toteutus-osiossa esitellään tutkimuksen lähtökohdat ja sen eteneminen. Tulosten analysoinnin lisäksi arvioidaan tutkimuksesta nousevia johtopäätöksiä sekä tutkimuksen eettisyyttä ja hyödynnettävyyttä tulevilla tutkimuksilla.

2 LASTENSUOJELUN SIJAISHUOLTO PERHEHOIDOSSA

Suomessa tehtävä lastensuojelutyö pohjautuu lastensuojelulakiin, joka on annettu 13.4.2007. Sen ”tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun” (Lastensuojelulaki). Suomalaisen lastensuojelutyön historia on pitkä, ja kun vertaillaan eri maiden tapoja huolehtia lapsen oikeuksien toteutumisesta, Suomessa tämä hoidetaan varsin hyvin (Jonsuu & Sutinen 2016, 17–19).

2.1 Lastensuojelun asiakasprosessi

Lastensuojelulakiin on tehty joitakin muutoksia vuosien varrella, ja lisäksi lastensuojelutyötä tehdessä huomioidaan esimerkiksi sosiaalihuoltolakia, lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä perhehoitolakia (Lastensuojelun käsikirja 2017a). 1.4.2015 voimaantullut muutos lastensuojelulakiin koskee esimerkiksi avohuollon tukitoimien järjestämistä ja asiakassuunnitelman tekemistä. Lisäksi laajennettiin listaa niistä henkilöistä, jotka työssään tai luottamustoimissaan ovat velvollisia tekemään lastensuojeluilmoituksen. (Laki lastensuojelulain muuttamisesta.)

Lastensuojelun asiakasprosessi alkaa lastensuojeluilmoituksen tekemisestä tai yhteydenotosta sosiaalihuoltoon. Seitsemän arkipäivän kuluessa ilmoituksen saapumisesta tulee tehdä arvio tuen tarpeen kiireellisyydestä, ja palvelutarpeen arvioinnin tulee valmistua kolmen kuukauden kuluessa. Jos palvelutarpeen arvioinnin valmistumisen jälkeen nähdään tarve lastensuojelun palveluille, perheelle syntyy lastensuojelun asiakkuus, jonka seurauksena joko aloitetaan lastensuojelun avohuollon tukitoimet tai päädytään sijaishuoltoon. Lapselle tai perheelle tehdään asiakkuuden alkamisen jälkeen asiakassuunnitelma, jonka toteutumista työskentelyn edetessä arvioidaan säännöllisesti. (Lastensuojelun käsikirja 2016.)

Avohuollon tukitoimilla tähdätään perheen tilanteen parantumiseen ja kuntoutumiseen, ja suurin osa lastensuojelutyöstä toteutuukin nimenomaan avohuollon tukitoimien avulla. Lasta ja perhettä pyritään kuuntelemaan mahdollisimman paljon tukitoimia suunnitel-

lessa, ja kirjallisesti laadittu asiakassuunnitelma on tukitoimien perusta. Avohuollon tukitoimet voivat toteutua esimerkiksi terveydenhuollon tai varhaiskasvatuksen tukipalveluina, ja tavoitteet, joihin näillä palveluilla pyritään, on kirjattu asiakassuunnitelmaan. Myös perheen taloudellinen tukeminen tai esimerkiksi tehostettu perhetyö voivat olla osa avohuollon tukitoimia. (Lastensuojelun käsikirja 2016.)

Jos avohuollon tukitoimin lapsen oloja ei ole saatu parannettua, hänellä on oikeus huostaanottoon ja sijaishuoltoon, ja näihin toimenpiteisiin tulee ryhtyä, jos lastensuojelulaissa huostaanotolle asetetut edellytykset täyttyvät. Sijaishuollossa lapsen hoito ja kasvatus järjestetään kodin ulkopuolella, esimerkiksi sijaisperheessä tai lastensuojelulaitoksessa. Sijaishuolto on yleensä tarkoitettu väliaikaiseksi ratkaisuksi, ja viranomaiset ovat velvoitettuja tukemaan lapsen biologisia vanhempia niin, että lapsi voisi palata kotiin. Tämä edellyttää kuitenkin lapsen asuinolosuhteiden sekä vanhempien toiminnan pysyvää kuntoutumista, jota varten vanhemmillekin laaditaan oma asiakassuunnitelma. Jos huoltaja ei kykene lapsen edun mukaiseen muutokseen hyväksyttävässä ajassa, on tärkeä vakiinnuttaa lapsen olosuhteet sijaishuollossa. (Lastensuojelulaki; Lastensuojelun käsikirja 2016.)

Kun sijoitus päättyy, lapsi tai nuori voi joutua tarvitsemaan erityistä tukea vielä pitkäänkin, ja tämä tuki toteutuu jälkihuoltona. Sen tarkoitus on edistää nuoren itsenäistymistä ja kuntoutumista. Sijaishuollon järjestänyt kunta on vastuussa myös jälkihuollon järjestämisestä. (Lastensuojelun käsikirja 2016.)

2.2 Sijaishuolto perhehoidossa

Kun lapsi päädytään sijoittamaan sijaishuoltoon, sijaishuoltopaikka valitaan aina lapsen tarpeita vastaavaksi, ja valinnan tekee sosiaalityöntekijä, joka vastaa lapsen asioista. Mahdollisia sijoituspaikkoja ovat sijaisperheet, ammatilliset perhekodit, lastensuojelulaitokset tai jokin muu lapsen tarpeen mukainen hoitopaikka. Perhesijoitus on laissa määritelty sijaishuollon ensisijaiseksi muodoksi. (Lastensuojelulaki; Joensuu & Sutinen 2016, 19; Lastensuojelun käsikirja 2017b.)

Lastensuojelun perhehoidossa lapsen hoito ja huolenpito järjestetään perhehoitajan kotoon, ja perhehoitajia kutsutaan yleisesti sijaisvanhemmiksi. Perhehoidossa tarkoituksena

on parantaa lapsen perusturvallisuutta sekä antaa tilaisuus kodinomaiseen hoitoon ja turvallisiin ihmissuhteisiin. Lapselle sijoitus on aina mullistava ja haastava kokemus, joka voi aiheuttaa traumoja, vaikka sijoituksen myötä kasvuympäristössä tavallisesti tapahtuu merkittävä muutos parempaan. Kun arvioidaan perhehoidon sopivuutta sijaishuoltovaihtoehtona, tärkeintä on, että valinta on lapsen edun mukainen. Sijaishuoltopaikkaa valitessa tarkastellaan muun muassa lapsen läheisiä ihmissuhteita, perusteita huostaanotolle, mahdollisia kulttuurillisia tekijöitä sekä hoidon jatkuvuutta. Lisäksi otetaan huomioon, kuinka perhehoito sopii yhteen muiden lapselle ja perheelle tarjottavien tukitoimien kanssa. (Joensuu & Sutinen 2016, 9; Lastensuojelulaki; Perhehoitolaki; Lastensuojelun käsikirja 2015.)

2.3 Sijaisvanhemmuus

Perhehoitoon sijoitetuilla lapsilla on jokaisella oikeus päästä perheeseen, joka on hyvin valmennettu. Samoin sijaisvanhemmilla tai sitä harkitsevilla on oikeus tarvittavaan tietoon sekä tukeen sijoituksen aikana. Pesäpuu ry vastaa PRIDE-ohjelmasta, johon kuuluu perhehoidon kehittäminen, ja yksi tärkeä osa PRIDE-ohjelmaa on sijaisvanhemmille järjestettävä PRIDE-valmennus (Pesäpuu ry 2017). PRIDE-valmennus on ollut perhehoitajiksi ryhtyvälle pakollinen vuodesta 2012 alkaen. Ennen valmennuksen aloittamista perheeseen tehdään kotikäynti, jonka yhteydessä selvitetään mahdolliset esteet perhehoitajaksi hyväksymiselle. (Ketola 2008, 121–123; Perhehoitoliitto 2017.)

Jokainen sijaisperhe päätyy aloittamaan perhehoidon erilaisista syistä. Prosessit ovat hyvin erilaisia, ja esimerkiksi sijoituksen päättymisessä on kunnittaisia eroja. Sijaisperheeksi ryhtyvistä toiset ovat uuden elämäntilanteen äärellä biologisten lasten kasvun myötä, ja toisaalta esimerkiksi suurperheissä voi herätä ajatus siitä, kuinka omien lasten mukana voisi hyvinkin mennä vielä yksi tai useampi vieraskin lapsi. Pohjimmiltaan ihmisten halu aito halu auttaa ja rakastaa lapsia on sijaisperheeksi ryhtymisen suurin motiivi. (Joensuu & Sutinen 2016, 22-25; Ketola 2008, 41–43.)

Sijaisperheet tarvitsevat erityistä tukea vaativassa kasvatustehtävässään. Lähtökohtaisesti rakenteiden tulee olla kunnossa, jotta tarvittavaa tukea voidaan antaa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi tarpeeksi koulutettuja työntekijöitä. Koska on tärkeää huomioida sekä sijoi-

tettujen lasten että sijaisperheiden yksilölliset tarpeet, työn on lähtökohtaisesti oltava jokaiselle perheelle omanlaiseksi räätälöityä. Näin ollen ei aina voida luottaa jo olemassa oleviin palveluihin, vaan niitä on tarvittaessa kehitettävä. (Joensuu & Sutinen 2016, 103–104; Ketola 2008, 46–47.)

Suurimmat haasteet sijaisperheissä liittyvät sijaisvanhempien voimavaroihin ja jaksamiseen, lapsen vaikeaan oireiluun sekä ongelmiin biologisten vanhempien kanssa. Biologisen vanhemman kanssa järjestettävät tapaamiset saattavat esimerkiksi tuottaa hankaluuksia. Näistä haasteista muodostuu monimutkainen ja monitahoinen kuvio, joka on hankala käsitellä yhtä lailla lapselle kuin aikuisellekin. Voidakseen ottaa apua vastaan on sijaisperheen tärkeä pysähtyä tarkastelemaan omaa tilannettaan avoimesti. Jotta sijaisvanhempi voisi ymmärtää lapsen oireilua, voi hän joutua tarkastelemaan myös esimerkiksi omia kiintymyssuhteitaan. (Joensuu & Sutinen 2016, 89–91; 103.)

Valkonen (2016) on tekemänsä tutkimuksen pohjalta jäsentänyt sijaisvanhemmuuden omasta näkökulmastaan kolmeksi A:ksi: Annettu, Ajatukset ja Arki. Annettuun kuuluu kaikki se, johon sijaisperhe ei voi itse vaikuttaa, esimerkiksi lapsen ja syntymäperheen asiat tai työntekijät. Ajatukset ovat ne, mikä tulevat vanhemmilta itseltään, esimerkiksi omat asenteet tai syyt ryhtyä sijaisvanhemmiksi. Arkeen kuuluu se, mitä sijaisperheissä tapahtuu ja mitä perheen arjessa tehdään. Valkosen ajatuksena tässä jäsenyksessä on, että kolme A:ta liikkuvat ja muokkautuvat sijoituksen ja sijaisperheen elämän aikana, ja tämä kolminaisuus on rakentunut Valkosen tekemien haastattelujen pohjalta. (Valkonen 2016, 10–12.)

3 VARHAISKASVATUSPALVELUT JA VARHAISKASVATUKSEN TARKOITUS

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) varhaiskasvatuksella tarkoitetaan: ”suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka”. Lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen, ja tästä säädetään varhaiskasvatuslaissa (Varhaiskasvatuslaki).

3.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

18.10.2016 Opetushallitus antoi valtakunnallisen määräyksen uusista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista. Ne on annettu varhaiskasvatuslain perusteella, ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta toteutetaan varhaiskasvatusta sekä laaditaan paikalliset ja lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. Varhaiskasvatus luetaan nykyään osaksi koulujärjestelmää. (Varhaiskasvatuslaki; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8.) Päävastuu lapsen kasvatuksesta on luonnollisesti huoltajilla, mutta varhaiskasvatuksen tarkoituksena on tarjota tukea kotien kasvatustehtävään. Lisäksi varhaiskasvatuksessa pyritään aina kasvatuskumppanuuden toteutumiseen, jossa tärkeintä on vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten avoin vuorovaikutus ja yhteistyö (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 9.)

Uudistetut varhaiskasvatussuunnitelman perusteet pätevät kolmella tasolla: valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman määrittelyssä, paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien määrittelyssä sekä lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman määrittelyssä. Aiempaan verrattuna varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on tehty muutoksia varhaiskasvatuksen toiminta- ja kasvuympäristöihin. Edellisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tarkoituksena oli tarjota suuntaviivoja varhaiskasvatukseen, mutta uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ovat varhaiskasvatuksen toteuttajia oikeudellisesti velvoittava määräys. (Ahonen 2017, 8–10; Koivula, Siippainen & Eerola-Pennanen 2017, 28; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8–9.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tarkoituksena on antaa varhaiskasvatuksen toteuttajille tukea varhaiskasvatuksen järjestämiseen ja kehittämiseen. Yhtenäisillä ja kaikkia varhaiskasvatuksen järjestäjiä velvoittavilla perusteilla pyritään varmistamaan, että laadukas ja yhdenvertainen varhaiskasvatus toteutuu koko maassa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sisältävät määritelmiä esimerkiksi varhaiskasvatuksen tärkeistä tavoitteista, moniammatillisesta yhteistyöstä sekä lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta ja sisällöstä. (Ahonen 2017, 14–17; Koivula ym. 2017, 29–32; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8–10.)

3.2 Varhaiskasvatuspalveluiden eri muodot

Päivähoito kuuluu kunnan järjestämiin peruspalveluihin, ja sen rahoittaminen on pääasiassa yhteiskunnan tehtävä. Laadukkaan päivähoidon takaaminen kaikille lapsille heidän taustoistaan tai asemastaan riippumatta on yhteiskunnan tehtävä. On tärkeää, että lapsi saa tarvitsemaansa erityistä hoitoa ja kasvatusta ja että hänet kohdataan ja huomioidaan varhaiskasvatuksessa ikä- ja kehitystaso huomioiden. Lisäksi varhaiskasvatuksessa huomioidaan kaikenlaisen tasa-arvon toteutuminen sekä lapsen oikeus omaan äidinkieleen ja kulttuuriin. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 15–17.)

Varhaiskasvatuspalveluita tarjoavat kunnat ja kuntayhtymät, yksityiset toimijat sekä kolmannen sektorin toimijat, esimerkiksi järjestöt ja seurakunnat. Näihin palveluihin kuuluvat päivähoidon lisäksi kerhotoiminta sekä erilaiset avoimen varhaiskasvatustoiminnan muodot. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 10; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8.) Tampereella avoimeen varhaiskasvatustoimintaan kuuluvat avoimien perhekerhojen lisäksi lapsiparkit ja erikäisille lapsille tarkoitettut kerhot. Kerhot ovat maksuttomia ja palvelevat sellaisia perheitä, joilla ei ole tarvetta koko- tai osapäiväiselle päivähoidolle. (Kerhot ja leikkitoiminta 2017.)

Varhaiskasvatuslaissa (2016) jokaiselle lapselle on määritelty oikeus päivähoitoon. Vuoden 2016 uudistukset varhaiskasvatuslakiin antoivat kuitenkin kunnille ja kuntayhtymille mahdollisuuden rajata subjektiivista päivähoito-oikeutta niin, että jokainen lapsi on oi-

keutettu 20 hoitotuntiin viikossa. Erityisillä perusteilla lapsen hoitoaikaa voidaan pidentää osa-aikaiseksi, laajemmaksi tai kokoaikaiseksi. Luonnollisesti esimerkiksi huoltajien työssäkäynti on peruste lapsen kokoaikaiselle hoidolle, mutta muita perusteita pidemmälle hoitoajalle voivat olla lapsen perheolosuhteisiin tai lapsen kehityksen tukemiseen liittyvät seikat. (Peltola 2016.)

3.3 Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa

Tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus ovat yksi tärkeistä varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa esiin nousevista teemoista. Olennaista on, että varhaiskasvatuksessa kaikki tulevat yksilöstä riippumattomista tekijöistä huolimatta yhdenvertaisesti kohdelluiksi. Tämä ei kuitenkaan tarkoita samanlaisuutta, vaan olennaista on, että kohtaaminen perustuu jokaisen yksilöllisiin tarpeisiin. (Ahonen 2017, 98; Koivula ym. 2017, 195; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 30.)

Kaikki lapset tarvitsevat aikuiselta tukea kehitykseensä, mutta toisilla tuen tarve on suurempi. Varhaiskasvatuksella on merkittävä rooli näissä tilanteissa, joissa lapsi tarvitsee tavallista enemmän tukea kehitykseensä. Lapsen tuen tarpeen huomaaminen lähtee siitä, että varhaiskasvatuksen ammattilaiset havainnoivat lasta. Havainnointi kuuluu koko varhaiskasvatushenkilöstölle kunkin koulutuksen mukaisesti. Kun tuen tarve huomioidaan riittävän ajoissa, mahdollistetaan lapsen kehitys sekä ennaltaehkäistään lisähaasteiden kasvamista. On tärkeää, että lapsi saa kokea itsensä hyväksytyksi sekä yksilönä että jäsenenä ryhmässään. Lasta kannustetaan, jotta positiivinen minäkuva pääsee kehittymään. (Ahonen 2017, 156–158; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 52.)

Kun lapselle suunnitellaan ja toteutetaan erityisiä tukitoimia, on tärkeää, että jokainen on mukana yhteistyössä. Lapsi itse on kaiken keskiössä, lisäksi tärkeää on yhteistyö lapsen huoltajien, lastentarhanopettajan, erityislastentarhanopettajan sekä muun varhaiskasvatushenkilöstön välillä. Lapselle tarjottavat tuen muodot rakentuvat lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan, ja lähtökohtana ovat lapsen omat vahvuudet. Erityinen tuki rakentuu kahdesta eri tasosta: vastataan lapsen henkilökohtaisiin tarpeisiin sekä tarvittaessa muokataan yhteisön tapoja tai oppimisympäristöä. Lapsen tuen tarpeet ja tuen toteuttamiseen liittyvät asiat kirjataan lapsen henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. (Koivula ym. 2017, 145–147; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 52–53.)

3.4 Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Jokainen lapsi tuo varhaiskasvatukseen mukanaan oman perheyhteisönsä, ja on selvää, että kotiolot ja ihmissuhteet vaikuttavat merkittävästi varhaiskasvatusikäisen lapsen kasvuun ja kehitykseen. Perhe ei kuitenkaan ole pysyvä käsite, vaan päinvastoin hyvin monimuotoinen ja riippuvainen siitä, kenen näkökulmasta sitä määritellään. Perheiden elämäntilanteet voivat olla toisistaan poikkeavia, ja erilaiset muutokset perheen sisällä voivat vaikuttaa suuresti lapsen elämään. Koska lapsi elää arkeaan sekä kotona että varhaiskasvatuksen piirissä, on tärkeää tukea myös lapsen vanhempia heidän kohtaamisissaan haasteissa, sillä näin lisätään myös lapsen hyvinvointia. Varhaiskasvatuksen kentällä ammattilaiset kohtaavat päivittäin erilaisia lapsia, vanhempia sekä muita huoltajia. On tärkeää, että varhaiskasvatuksen toteuttajilla on ymmärrystä näistä erilaisista perhetodellisuuksista, jotta heitä voidaan parhaalla mahdollisella tavalla tukea. (Koivula ym. 2017, 75–76.)

Yhteistyö huoltajien kanssa on suuressa roolissa varhaiskasvatuksessa, jonka tarkoituksena on tarjota tukea kotikasvatukseen. Tavoitteena on, että huoltajat ja varhaiskasvatuksen henkilöstö sitoutuvat yhteistyöhön, jolla on tarkoitus edistää lapsen tervettä ja turvallista kasvua sekä edistää kehitystä ja oppimista. Kasvatusyhteistyössä tärkeää on rakentaa luottamuksellinen ja tasa-arvoinen vuorovaikutussuhde, ja tämän toteutuminen vaatii varhaiskasvatushenkilöstöltä aktiivisuutta. Yhteistyön tarkoituksena on huomioida perheiden moninaisuuksia sekä keskustella lapsen kasvatukseen liittyvistä arvoista ja tavoitteista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 32–33.)

Yhteistyön muodot varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien välillä vaihtelevat lapsen varhaiskasvatuksen aikana. Toisinaan yhteistyö on päivittäisten tapahtumien jakamista huoltajien kanssa, toisinaan taas keskustellaan sekä henkilöstön että huoltajien tekemistä havainnoista lapsen kehityksessä. Erityisen tärkeää yhteistyö on erilaisissa siirtymävaiheissa, esimerkiksi silloin, kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksen piirissä tai vaihtaa päiväkotia. Myös varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa yhteistyö korostuu. Lapsen huoltajille tulee antaa mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja kehittämiseen yhteistyössä lasten ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa. Lisäksi kannustetaan myös huoltajia keskinäiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön tarjoamalla tilaisuuksia yhteiseen toimintaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 33.)

4 TOTEUTUS

Tässä kappaleessa esittelen tutkimuksen taustoja ja lähtökohtia sekä sen suunnittelua ja tarkoitusta. Lisäksi käyn läpi tutkimusmenetelmäni ja aineiston analysointia sekä arvioin tutkimuksen toteutumista.

4.1 Tutkimustehtävä ja -kysymykset

Valitsin opinnäytetyöni aiheeksi sijaisvanhempien kokemukset varhaiskasvatuspalveluista oman kiinnostukseni pohjalta. Valmistuttuani saan kelpoisuuden toimia lastentarhanopettajana, ja suunnittelen tulevaisuudessa työskenteleväni nimenomaan päiväkodissa. Lastensuojelun kanssa olen tekemisissä työskennellessäni perhehoidon lomittajana, ja halusin opinnäytetyössäni yhdistää nämä kaksi mielenkiinnon kohdettani ja tutkia, millaisina sijaisvanhemmat näkevät varhaiskasvatuspalveluiden tarjoaman tuen. Toivoin, että tutkimusta tehdessäni saisin itselleni uusia oppeja siitä, kuinka kohdata sijaisvanhempia tulevassa työssäni.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on teemahaastattelun avulla kerätä tietoa sijaisperheiden käyttämistä varhaiskasvatuspalveluista ja siitä, ja millaista tukea he kokevat saavansa näistä palveluista kasvatustyöhönsä. Tavoitteena on kartoittaa varhaiskasvatuspalveluiden sopivuutta erilaisille perheille ja luoda pohjaa varhaiskasvatuksen mahdolliselle kehittämiseksi kaikenlaisten perheiden tarpeita vastaavaksi. Tutkimustehtävänä on, mitä erilaisia varhaiskasvatuspalveluita sijaisperheet käyttävät ja miten hyvin nämä palvelut vastaavat heidän tarpeisiinsa?

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Millaisia kokemuksia sijaisvanhemmilla on eri varhaiskasvatuspalveluista?
2. Miten varhaiskasvatuspalveluissa tuetaan sijaisperheitä heidän hoito- ja kasvatustyössään?
3. Millaisia toiveita ja tarpeita sijaisvanhemmilla on varhaiskasvatuspalveluiden kehittämisen suhteen?

Opinnäytetyössäni tarkoitan varhaiskasvatuspalveluilla nimenomaan päivähoitoa ja sen eri muotoja: päiväkotihoitoa, perhepäivähoitoa tai eri toimijoiden tarjoamia avoimia palveluita. Tarkoitukseni ei ole tutkia neuvolan kaltaisia terveyspalveluita, vaan nimenomaan varhaiskasvatukseen liittyviä palveluita, joissa kasvatuskumppanuuden kautta on tarkoitus tukea vanhempia kasvatustyössä.

4.2 Tutkimusmenetelmät ja aineiston hankinta

Tutkimukseni on kvalitatiivinen, eli laadullinen, tutkimus, ja aineistonkeruumenetelmäksi valitsin teemahaastattelun. Aluksi harkitsin käyttäväni kyselylomaketta, mutta valitsin lopulta teemahaastattelun, koska koin, että saisin tutkimuskysymyksiini parhaat mahdolliset vastaukset nimenomaan teemahaastattelun avulla. Tarkoituksena oli saada haastateltavan omat ajatukset ja kokemukset kuulluksi, ja valmis kyselylomake olisi voinut rajoittaa vastauksia. Teemahaastattelussa kysymykset liittyvät haastattelijan määrittelemiin teemoihin, mutta puoliavoimina antavat mahdollisuuden vapaammalle keskustelulle ilman, että haastattelija rajoittaisi vastauksen sisältöä. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 35; Eskola & Suoranta 1999, 84–94; Vilkka 2015, 105.)

Kyselylomakkeen sijaan päädyin tekemään haastattelun, sillä kyselylomaketta käyttäessä vastaajan motivointi saattaa olla haastavaa, ja vastauksia ei välttämättä olisi tullut riittävästi. Lisäksi kyselomakkeen kysymyksissä voisi olla tulkinnanvaraa, ja se voisi vaikuttaa lomakkeeseen vastaajan vastauksiin. Haastattelussa vapaamuotoisesta keskustelusta pääsi nousemaan hienoja esimerkkejä sijaisvanhempien kokemuksista, millaisia olisi ollut haastava saada esille pelkästään kyselomaketta käyttäen. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 41–43.)

Haastattelut toteutettiin huhtikuussa 2017 yksilöhaastatteluina. Ryhmähaastattelu ei tullut kysymykseen haastateltavien vaitiolovelvollisuuden vuoksi, ja yksilöhaastattelussa jokainen haastateltava sai rauhassa tuoda esille omia ajatuksiaan. Haastateltavinani oli kolme sijaisvanhempaa, ja kaikki haastattelut toteutettiin sijaisvanhempien kotona. Ennen haastattelun aloittamista kertesin haastateltaville vielä opinnäytetyöni tarkoitusta, ja haastateltavat saivat myös mahdollisuuden kysyä lisää tutkimuksestani tai haastattelusta. Haas-

tattelukysymykset olivat kaikille haasteltaville samat, mutta muuttelin kysymysten järjestyttä ja asetelua haastattelutilanteesta riippuen, sekä tarvittaessa tein tarkentavia lisäksymyksiä. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 23–25.)

Aluksia harkitsin nauhoittavani haastattelun ja pohdin paljon nauhoituksen tuomia hyötyjä. Nauhoittaminen olisi voinut mahdollistaa hieman paremmin vapaata keskustelua itse haastattelutilanteessa, ja haastateltavan kertomat asiat olisivat säilyneet hieman tarkemmin. (Eskola & Suoranta 2001, 84–91.) Päädyin kuitenkin toteuttamaan haastattelut muistiinpanoja kirjaten suurelta osin siitä syystä, että itse koen puhumisen todella haastavaksi, jos tiedän, että keskustelu nauhoitetaan. Aiheen emotionaalisuuden vuoksi halusin luoda haastattelutilanteesta mahdollisimman rennon ja miellyttävän molemmille osapuolille, joten siksi päädyin kirjaamaan vastaukset ylös omiin muistiinpanoihin. Menetelmä oli kieltämättä haastava, mutta koin kuitenkin onnistuneeni. Välillä pyysin haastateltavia pitämään puheessaan taukoa, jotta pystyin kirjoittamaan, ja tämä tauko antoi usein haastateltavalle sopivan hetken pysähtyä jäsentämään omia ajatuksiaan ja vastaustaan. Teema-haastattelu oli puolistrukturoitu, ja harkitsin aluksi lähettäväni kysymykset haastateltaville etukäteen, jolloin vastausten tarkempi miettiminen olisi mahdollistunut haastateltaville. Kaipasin kuitenkin mahdollisimman spontaaneja reaktioita ja aitoja vastauksia, joten päädyin kertomaan kysymykset vasta haastattelutilanteessa. Jokainen haastateltava pohti haastattelun aikana vastaustensa merkittävyyttä, joten haastatteluissa korostin, että jokaisen vastaukset olivat arvokkaita ja nimenomaan henkilön omina kokemuksina tärkeitä.

Ennen haastattelua muistutin haastateltavia, että valmiista työstä yksittäisen vastaajan vastaukset eivät tule erottumaan, ainoastaan vastaajan itse on mahdollista tunnistaa joitain suoria sitaatteja omiksi sanoikseen. Tärkeää kuitenkin on, että haastateltavien anonymiteetti säilyy. Siksi en erittele tarkemmin esimerkiksi haastateltavien asuinpaikkakuntia, vaan mainitsen jokaisen vastaajan asuinalueeksi ainoastaan Pirkanmaan. Sijaishuollossa merkittävää on myös sijaisvanhempien vaitiolovelvollisuus, ja siksi haastatteluissa ei nostettu esille lasten nimiä tai mitään muitakaan henkilötietoja, vaan sijaisvanhemmat kertoivat kokemuksistaan lapsia erittelemättä.

4.3 Aineiston käsittely

Jokaisen haastattelun jälkeen, kun keskustelut olivat vielä tuoreina mielessä, siirsin muistiinpanoni paperilta tietokoneelle. Näin varmistin, että mahdolliset epäselvät muistiinpanot tai kesken jäänyt lause tulisi mahdollisimman pian kirjoitettua kokonaiseksi, eikä paperisiin muistiinpanoihin tarvitsisi enää palata. Paperimuistiinpanot hävitin asianmukaisesti heti kirjattuani muistiinpanot tietokoneelle, samoin tietokoneelle kirjatut muistiinpanot sen jälkeen, kun opinnäytetyöni valmistui.

Laadullisessa tutkimuksessa haastateltavia valittaessa olennaista on muistaa kysymys: ”Mitä ollaan tutkimassa?”. Tämä johtotähtenäni päädyin valitsemaan kolme sijaisvanhempaa, joilla kokemukset sijaisvanhemmuudesta olivat eri pituisia, mutta tiesin kaikilla olevan kokemusta varhaiskasvatuspalveluiden käytöstä. Näin he pystyisivät kertomaan omakohtaisia kokemuksiaan tutkittavasta asiasta. Kun jotain tutkitaan laadullisella tutkimusmenetelmällä, aineiston koko ei ole olennaista. Aineistoa käytetään apuna esimerkiksi jonkin ilmiön ymmärtämisessä, eikä laadullisella tutkimuksella ole tarkoitus tavoitella samanlaista yleistettävyyttä kuin määrällisellä tutkimuksella. Kattava lopputulos saadaan, kun aineisto analysoidaan ja tulkitaan onnistuneesti ja luodaan kokonaisuudeksi teorialietoon liittämällä. (Vilka 2015, 135–136; 150–151.)

Lähdin analysoimaan haastatteluaineistojani teemoittelemalla. Ensin tutkin jokaisen haastateltavan vastauksia erikseen, ja ryhmittelin vastaukset tutkimuskysymysteni mukaisesti eri teemojen alle. Käyttämäni teemat olivat käytetyt varhaiskasvatuspalvelut, kokemukset palveluista, palveluista saatu tuki sekä mahdolliset kehitysideoita. Lisäksi keräsin haastattelussa ennalta määritellyn teeman ulkopuolelta nousevat asiat teeman ”erityistä sijaisvanhemmuudesta” alle, sillä haastattelukysymysteni lisäksi tästä aiheesta haastateltavat kertoivat paljon. Kun olin teemoitellut jokaisen vastaukset erikseen, keräsin samaan teemaan liittyvät vastaukset yhteen, ja ryhdyin kokoamaan haastattelujen tuloksista kertovia kappaleita, jotka olen otsikoinut tutkimuskysymysteni pohjalta. Näitä ovat opinnäytetyöni luvut 5 ja 6.

4.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Eettisessä tutkimuksessa tutkittava asia on hyväksyttävä eikä se loukkaa ketään. Se, millaisia tuloksia tavoitellaan ja millaiset tutkimusaiheet valitaan, kuuluu myös eettisyyteen. Olennaista eettisessä tutkimuksessa ovat myös tutkijan käyttämät keinot. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 122–130.) Tutkimuksen edetessä tutkija tekee monenlaisia päätöksiä, joten eettisyyttä on tärkeää tarkastella koko prosessin ajan (Eskola & Suoranta 1999, 52–53). Pohdin tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä monissa eri tutkimuksen vaiheissa. Halusin, että tutkimus tuottaisi uutta tietoa, jotta sitä voitaisiin mahdollisesti hyödyntää tulevaisuudessa myös muissa vastaavissa tutkimuksissa.

Opinnäytetyön luotettavuutta varmistan sillä, että käyttämäni lähdemateriaali on ajankoh- taista ja tarkoituksenmukaista. Pyrin käyttämään mahdollisimman laajasti erilaisia läh- teitä, jotta aiheesta saadaan mahdollisimman monipuolinen ja todenmukainen käsitys. Kolmen henkilön haastattelu antaa toki rajatun kuvan sijaisperheiden tilanteista ja heidän käyttämistään palveluista, mutta vastaava haastattelututkimus on luonnollisesti mahdol- lista toteuttaa myös muualla, joten tutkimus on siirrettävissä. Vastaajien asuinpaikka- kunta vaikuttaa varmasti vastauksiin, sillä varhaiskasvatuspalveluita on paikkakunnasta riippuen tarjolla hyvin erilaisia. Tämän haastattelun vastaajat asuivat eri kunnissa Pirkan- maalla, mutta vastausten perusteella näiden vastaajien paikkakunnilla tarjottavat palvelut olivat varsin samankaltaisia.

Haastatteluun osallistuminen oli luonnollisesti vapaaehtoista, mutta kaikki kolme haasta- teltavaani lähtivät mukaan kiinnostuneina ja selkeästi halukkaina jakamaan kokemuksi- aan. Kaikissa haastatteluissa korostin erityisesti omaa vaitiolovelvollisuuttani ja sitä, että haastateltavien anonymiteetti tulisi säilymään koko tutkimuksen ajan.

5 KOKEMUKSET VARHAISKASVATUSPALVELUISTA

Tässä luvussa esittelen aineistosta esiin nousseita asioita liittyen haastateltavien käyttämiin varhaiskasvatuspalveluihin sekä heidän kokemuksiinsa näistä palveluista. Haastatelin kolmea pirkanmaalaista sijaisäitiä, joista kahdella on pitkäaikaisesti sijoitettuja sijaislapsia, ja yksi toimii päivystävänä sijaisperheenä.

5.1 Haastateltavien käyttämät palvelut

Kaksi haastateltavaa kertoi käyttävänsä tai käyttäneensä varhaiskasvatuspalveluista kunnallista päiväkotihoitoa, kolmas mainitsi, että päiväkotihoito tulee ajankohtaiseksi tulevaisuudessa, mutta haastattelua tehdessä asia ei ollut vielä varmistunut. Päivystävänä sijaisperheenä toimiva sijaisäiti mainitsi, että päivystysperheeseen tulevilla lapsilla on ollut päiväkotipaikka valmiina. Kaksi muuta kertoivat, että päivähoitopaikkaa ja siihen liittyviä asioita on pohdittu yhdessä sosiaalityöntekijän ja muiden lapsen työntekijöiden kanssa:

”Sopivat palvelut [katsotaan] lapsen persoonan mukaan.” (H1)

Varhaiskasvatuspalveluista haastateltavat kertovat saaneensa tietoa lapsen työntekijöiltä, muilta kuntalaisilta sekä itse etsimällä kunnan tai muun palveluntarjoajan internet-sivuilta. Sosiaalityöntekijällä on suuri rooli palveluita tarkastellessa. Yksi haastateltava mainitsee, kuinka jokaisen lapsen kohdalla pohditaan erikseen, millaista tukea lapsi tarvitsee. Jos olennaisinta on tukea kiintymyssuhdetta sijaisvanhempaan, tarve varhaiskasvatuspalveluille ei ole kovin suuri, ja esimerkiksi päivähoitoa ei aloiteta ainakaan kovin nopeasti. Jos taas lapselle tärkeää on sosiaalisten suhteiden kehitys ja opettelu, sijaisvanhempaa ohjataan lapsen kanssa osallistumaan varhaiskasvatuspalveluihin.

Kolmannen sektorin, haastateltavien tapauksessa seurakunnan, sekä avoimesta että päiväkerhotoiminnasta oli kokemuksia kahdella haastateltavista. Molemmat sijaisäidit olivat osallistuneet sijaislasten kanssa avoimiin perhekerhoihin. Toinen kertoi kokeilleensa myös kunnan tarjoamaa avointa kerhotoimintaa. Yhdellä haastateltavista oli kokemusta

myös seurakunnan päiväkerhosta. Lisäksi yksi haastateltava kertoi kunnallisten ja kolmannen sektorin palveluiden lisäksi käyttävänsä yksityisen lastenhoitajan palveluita. Hoitajan perhe oli etsinyt itse, ja sijaisperheiden toimeksiantaja oli edellyttänyt hoitajaa käymään lomittajakoulutuksen.

5.2 Kokemukset ja hyödyt palveluista

Avoimissa kerhoissa käyneet haastateltavat mainitsevat molemmat tärkeäksi kokeemukseksi saamansa vertaistuen. Vertaistuen perässä myös päivystävänä sijaisvanhempana toimiva haastateltava arvioisi hakeutuvansa perhekerhojen kaltaisten palveluiden pariin, jos päätyisi toimimaan pitkäaikaisena sijaisperheenä. Hän kertoo toisinaan kaipaavansa kokemuksia perhekerhoista, jotta voisi arvioida omaa näkemystään sijaislapsesta ja suhteuttaa omia vaatimuksiaan. Haastateltava kertoo biologisten lastensa olevan jo niin isoja, että toisinaan hämärtyy mielikuva esimerkiksi siitä, millaisia taitoja tietyn ikäisellä lapsella pitäisi olla, ja työssään päivystävänä sijaisvanhempana hän kohtaa vain kriisissä olevia lapsia.

”Että sais kuvan normaalista lapsesta.” (H2)

Samoja teemoja pohtii myös haastateltava, joka haastattelun aikaan edelleen käy viikoittain seurakunnan perhekerhossa sijoitetun lapsen kanssa. Hän kiittelee seurakunnan tarjoamia palveluita ja vertaa niitä kunnalliseen vastaavaan toimintaan, jossa ei kokenut saavansa tukea liian suurten ihmismäärien vuoksi. Hän mainitsee tavallisten lasten ja perheiden kanssa kerhossa käymisen hyödyllisenä juurikin siksi, että voi seurata tavallisten lasten taitojen ja sosiaalisten suhteiden kehitystä, jolloin voi arvioida omaa käytöstään ja peilata sitä tavallisiin perheisiin.

6 SIJAISVANHEMPANA VARHAISKASVATUSPALVELUISSA

Tässä luvussa esittelen haastatteluissa esiin nousseita asioita liittyen sijaisvanhempien kohtaamiseen varhaiskasvatuspalveluissa sekä heidän saamaansa tukeen. Käyn läpi niitä erityisiä tarpeita, joita sijaisvanhemmuus tuo mukanaan varhaiskasvatuspalveluiden käyttöön. Lisäksi esittelen sijaisvanhempien esille nostamia kehityskohteita varhaiskasvatuspalveluihin liittyen.

6.1 Haastateltavien kohtaaminen ja palveluissa saatu tuki

Kaikki kolme haastateltavaa kertovat saaneensa tukea työhönsä sijaisvanhempana varhaiskasvatuspalveluista. Kaksi heistä korostavat erityisesti sitä, kuinka omaa työtä tukee se, että saa kuulla myös ammattikasvattajan näkemyksen lapsesta. Näin sijaisvanhempi voi vahvistaa omaa näkemystään samoin kuin peilata toisten kasvattajien näkemykseen omaa ajatustaan. Kaksi haastateltavista kokevat saaneensa jopa parempaa palvelua esimerkiksi päivähoitossa nimenomaan koska ovat sijaisvanhempia. Yksi haastateltava mainitsee, että kun työntekijät huomioivat lapsen tarpeet, samalla perhe tulee huomioituksi. Työntekijät ovat ilmaisseet huolensa perheen jaksamisesta, ja perheen kokonaistilanne on nähty.

”Kyllä ne [kerhon työntekijät] sietäs mitaleja saada.” (H3)

Sijaisperheen hektisessä arjessa sijaisvanhemman jaksaminen voi olla välillä koetuksella, ja silloin lapsen kehittymistä voi olla hankala nähdä.

”Kun ite ei nää ku pimeyttä ja se kriisi on hankala, niin ohan se helpottavaa kun ne sanoo, että se laps on teillä ollessaan edistyny.” (H2)

Haastateltavat myös kokevat, että lapsi tunnetaan päivähoitossa ja kerhoissa, jolloin työntekijät todella näkevät lapsen kehityksen. Sen kuuleminen lapsen tuntevalta henkilöltä tuntuu yhden haastateltavan mukaan merkittävämmältä kuin se, jos vieras ihminen kehuu lapsen edistymistä.

Kaikki haastateltavat pohtivat sijaisvanhemmuuteen olennaisesti liittyvää vaitiolovelvollisuutta. Haastateltavat kokevat, että esimerkiksi päiväkodissa ollaan lapsen asioiden suhteen uteliaita, mutta on tärkeää voida vetää raja olennaisten ja epäolennaisten asioiden välille. Yksi vastaajista pohtii sitä, kuinka asioita täytyy kertoa sen verran, että lapsi voidaan nähdä kokonaisuutena, mutta kuinka toiset asiat eivät yksinkertaisesti kuulu esimerkiksi päiväkodin henkilökunnalle. Samanlaisia ajatuksia on myös muilla haastateltavilla. Toinen miettii sitä, kuinka varhaiskasvatuspalveluissa monissa tilanteissa peilataan lapsen perheeseen, esimerkiksi kerhossa tehtävissä askarteluissa. Tällöin sijaisvanhempi joutuu rakentamaan työntekijöille kuvan lapsen perhetilanteesta, jotta lapsi voidaan huomioida. Vaitiolovelvollisuus koettiin kahden haasteltavan taholta yhteistyötä hankaloittavana seikkana. Yksi haastateltavista kiteyttää ajatuksiaan vaitiolovelvollisuudesta näin:

”Sanon aina, että olen sijaisäiti, kyllä se totuus vapauttaa” (H1)

Kukin haastateltava kertoo kokemuksista, joissa työntekijät arvostavat sijaisvanhempien työtä, ja saatu palaute tuntuu aina hienolta. Yksi haastateltava mainitsee erityisen tärkeänä sen, kuinka lapsi on otettu kaikissa palveluissa sijaisäidin kokemuksen mukaan rakkautella vastaan, jolloin lapsi on monen tahon toimesta saanut kasvaa rakkauden ympäröimänä. Hän kokee, että projektiin on osallistunut monta erilaista auttajaa, ja kaikki ovat halunneet tukea lasta.

”Yhdessä tehdään se hyvä hänen [sijaislapsen] eteensä, kaikki ihanat ihmiset ovat ottaneet haasteen vastaan.” (H1)

Yksi haastateltavista kertoo kokemuksista, joissa ikään kuin rivien välistä päivähoidosta on annettu ymmärtää, että sijaisvanhemman pitäisi pitää sijoitettu lapsi kotona niin, että työntekijöillä päiväkodissa olisi helpompaa. Hän kokee, että työntekijät kritisoivat sitä, kuinka sijaisvanhempi on itse kotona ja tuo siitä huolimatta lapsen päiväkotiin. Hän kertoo, että sen lisäksi, että lapsi saa päivähoidossa varhaiskasvatusta, päiväkoti on myös tärkeä oman jaksamisen edistäjä.

”Ne on niin iholla olevia lapsia. Saan hengittää ihan omaa ilmaa kun ne on päiväkodissa.” (H2)

Erityistä kiitosta varhaiskasvatuspalvelut saavat vastaajilta siitä, kuinka lapsi huomioidaan kokonaisuutena ja häntä tuetaan erilaisissa haasteissa. Vaitiolovelvollisuus toki vaikuttaa myös siihen, mitä palveluissa lapsesta kerrotaan, mutta haastateltavat mainitsevat, että tietyt erityisyydet täytyy tuoda hoitavan tahon tiedoksi, jotta lasta voidaan hänen heikkouksissaan tukea. Yksi haasteltavista kertoo, kuinka seurakunta on tullut lapsen asioissa valtavasti vastaan ja antanut kaiken mahdollisen tuen, joista esimerkkinä hän mainitsee, että päiväkerhoryhmä on erityisen pieni ja yhdellä sen ohjaajista on erityisiä taitoja, jotka helpottavat sijaislapsen kanssa kommunikointia.

6.2 Sijaisvanhemmuuden tuomat erityisyydet

Haastatteluiden aikana varsinaisten ennalta suunnittelemini teemojen lisäksi esiin nousi monenlaisia asioita, jotka liittyvät nimenomaan sijaisvanhemmuuteen ja sijaisvanhempien arkeen. Yksi haastateltavista nosti haasteeksi sen, kuinka sijaisperheillä on kyseenalaistajia ja tarkkailijoita melkoisesti enemmän kuin tavallisilla perheillä, sillä yhteistyötä tehdään todella monen eri työntekijätahon kanssa.

Haastateltavat kertoivat, että työntekijöiden toimesta heitä on kyllä järjestelmällisesti kannustettu osallistumaan erilaisiin varhaiskasvatuspalveluihin, ja tähän liittyen sijaisperheiden jaksaminen ja voimavarat puhuttivat haasteltavia. Sijoitetut lapset vaativat paljon, ja sijaisvanhempien täytyy olla valmiita vastaamaan lasten tarpeisiin. Haastateltavien kokemus oli se, että jos mainitsee olevansa väsynyt, monesti työntekijöiden taholta kyseenalaistetaan välittömästi kyky jatkaa työskentelyä ylipäätään:

”Pystytköhän sä tähän nyt enää ollenkaan?” (H1)

Sijaisvanhempien kokemus on, että perhehoitoa tekevät katsotaan jonkinlaiseksi superperheeksi, ja heidän oletetaan jaksavan haastavissa tilanteissa todella pitkään. Yksi haastateltavista kertoo, kuinka sijaisperheistä oletetaan, että asiat aina jotenkin järjestyvät, eikä hän koe sijaisperheenä olevansa palveluiden suhteen samalla viivalla muiden kuntaalaisten kanssa. Tämä herättää ihmetystä, sillä nimenomaan sijaisperheissä tilanteet voivat kärjistyä todella nopeasti, koska lapset tulevat kovin erilaisista tilanteista ja eri kuntoisina niin, ettei koskaan voi etukäteen tietää, kuinka tilanteet muuttuvat.

6.3 Varhaiskasvatuspalveluiden kehittäminen

Varhaiskasvatuspalvelut saavat kaikilta haastateltavilta pääasiassa kehuja ja ylistystä, ja niiden tarjoamasta tuesta ollaan kiitollisia. Jokainen haastateltava kuitenkin tuo esille, kuinka tärkeää olisi saada lisää nimenomaan sijaisperheille suunnattuja palveluita. Tämänhetkiset ajatukset sijaisperheille suunnatuista palveluista yksi haastateltavista kiteyttää näin:

”Tässä työssä tässä kunnassa ei saa mitään apua.” (H1)

Haastateltava nostaa haasteeksi sen, kuinka kunnilla on sijaisperheiden tarvitsemista palveluista hyvin erilaisia näkemyksiä, ja hän kokee, että sijoittajakunta ja sijaisperheen asuinkunta yrittävät kumpikin sysätä vastuuta toisilleen. Vastaaaja kaipaisi nimenomaan sijaisperheille suunnattua luotettavaa, toimivaa lomitusapua kunnan taholta. Hän mainitsee, kuinka sijoituksen aikana sijaisperheiden lomapäivät pääsevät kertymään, sillä esimerkiksi kriisisijoituksissa lomaa ei ole välttämättä mahdollista pitää sijoituksen aikana.

”Mikään ei korvaa sitä väsymystä siinä hetkessä, ei luvatut vapaat joskus tulevaisuudessa tai lisäpalkka.” (H1)

Kaikki haastateltavat kokevat hyödyllisenä ja merkittävänä tuen antajana toisilta sijaisperheiltä saadun vertaistuen. Yksi haastatteliijoista kertoo esimerkiksi olevansa puhelimitse yhteydessä säännöllisesti muihin sijaisvanhempiin. Työnohjaus saa haastateltavilta kiitosta, mutta sitä kaivattaisiin enemmän, ja yksi haastateltavista mainitsee kuinka tärkeää työnohjausta olisi kriisitilanteissa saada joko tiheämmin tai ryhmätyönohjauksen sijaan perhekohtaista työnohjausta. Vaikka tavalliseen kunnan tai esimerkiksi kolmannen sektorin tarjoamiin avoimiin kerhoihin osallistuminen on tärkeää juuri siksi, että lapsen arviointi on helpompaa, myös nimenomaan sijaisvanhemmille suunnattua avointa kerhotoimintaa yksi haastateltavista kaipaa saadakseen tukea juuri sijaisperheen arkeen. Muiden sijaisvanhempien tapaaminen koetaan haastateltavien mielestä hyödylliseksi esimerkiksi silloin, kun halutaan jakaa tietoa luotettavista lomittajista ja hoitajista tai keskustella erilaisista palveluista, jotta mahdollisimman moni tietäisi millaisia palveluita sijaisperheen olisi mahdollista saada. Yksi haastateltavista mainitsee haasteena sen, että työntekijöiltä on joskus vaikea saada asioita irti, ja tieto esimerkiksi saatavilla olevista palveluista kulkee paremmin puskaradion kautta sijaisvanhempien välillä.

7 YHTEENVETO JA POHDINTA

Tässä luvussa käyn läpi tutkimuksen perusteella tehtäviä johtopäätöksiä. Lisäksi arvioin omaa työskentelyäni prosessin eri vaiheissa.

7.1 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli haastatteleamalla kerätä kokemuksia varhaiskasvatuspalveluista, joita sijaisperheet käyttävät, sekä siitä, millaista tukea he näistä palveluista kokevat saavansa. Tavoitteena oli selvittää, kuinka hyvin varhaiskasvatuspalvelut sopivat erilaisille perheille ja näin luoda mahdollista pohjaa varhaiskasvatuksen kehittämiseksi niin, että tarjotut palvelut vastaavat mahdollisimman monenlaisten perheiden tarpeisiin.

Huostaanottotilanteessa lapsen sijaishuoltoapaikkaa määriteltäessä perhehoitoa pidetään ensisijaisena vaihtoehtona, ja tavoitteena on mahdollisimman kodinomaisessa ympäristössä tukea sijoitetun lapsen kasvua ja kehitystä. Parhaiten tässä onnistutaan, kun sijaisvanhemmat ovat tehtäväänsä koulutettuja ja heillä on tukena osaavia ammattilaisia. Tutkimuksen tuloksista käy ilmi, että sijaisvanhemmat ovat saaneet sosiaalityöntekijöiltä sekä muilta perheen työntekijöiltä tukea lapselle tarjottavien palveluiden valintaan, ja esimerkiksi päivähoitoon osallistumisesta on päätetty yksilöllisesti jokaisen lapsen kohdalla niin, että lopputulos parhaiten tukee lapsen yksilöllisiä tarpeita. Tuloksista voidaan todeta, että oikeanlaisten palveluiden löytyminen voi joskus olla haastavaa, sillä perheiden tilanteet vaihtelevat suuresti riippuen esimerkiksi sijoitetun lapsen kunnosta. Valmiit palvelut eivät aina sovi kaikkien perheiden tarpeisiin, ja tutkimuksesta nousi ilmi, kuinka perheen sosiaalityöntekijät ja varhaiskasvatuksen työntekijät ovat valmiita tarvittaessa muokkaamaan palveluita vastaamaan paremmin sijaisperheiden tarpeisiin.

Uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet korostavat sitä, kuinka tärkeää varhaiskasvatuksen piirissä on kohdata jokainen lapsi ja perhe yksilönä, jolloin jokaista lasta voidaan parhaalla mahdollisella tavalla tukea. Haastatteluista nousi ilmi lukuisia kokemuksia siitä, kuinka sijaisvanhemmat osoittivat suurta kiitollisuutta eri varhaiskasvatuspalveluiden henkilökuntaa kohtaan. Sijaisvanhemmat kokivat, että heidän työtään arvostetaan ja

heille annetaan tunnustusta haastavasta työstään. Varhaiskasvatuspalvelut koettiin hyödyllisiksi ja tärkeiksi tuen tarjoajiksi, ja sijaisvanhemmat kokivat, että työntekijöillä oli vilpitön halu auttaa löytämään parhaat ratkaisut jokaisen perheen tarpeita vastaaviksi.

Varhaiskasvatuskentän moninaisuus haastaa työntekijöitä tutustumaan erilaisiin perhemalleihin ja näin valmistautumaan kohtaamaan mahdollisimman hyvin tukea tarjoten erilaisia perheitä. Osallistuessaan varhaiskasvatuksen piiriin lapsi tuo aina mukanaan omat kokemuksensa perheestä ja erilaisista ihmissuhteista, ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten on tärkeä pystyä tarjoamaan tukea jokaiselle perheelle. Haastatteluista nousi ilmi vaihteluvollisuuden mukanaan tuomia haasteita yhteistyössä varhaiskasvatushenkilökunnan kanssa, mutta tutkimuksen tuloksista voidaan kuitenkin todeta, että pääasiassa sijaisvanhemmat olivat tyytyväisiä kokemuksiinsa kohtaamisiin palveluiden piirissä. Sijaisvanhemmat kokivat, että heidän perheensä kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista oltiin kiinnostuneita, ja tämä onkin varhaiskasvatuspalveluissa olennaista, sillä lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen vaatii koko perheen hyvinvoinnin varmistamista.

Sijaisperheille tarjottavissa tukimuodoissa olennaista on se, että ne palvelisivat jokaisen sijaisperheen yksilöllisiä tarpeita mahdollisimman hyvin. Tutkimuksesta nousi esiin myös tarve palveluiden kehittämiseksi niin, että esimerkiksi varhaiskasvatuspalveluita olisi tarjolla nimenomaan sijaisperheille suunnattuina, sillä sijaisvanhemmat kaipaivat enemmän vertaistukea muilta sijaisperheiltä ja mahdollisuutta jakaa nimenomaan sijaisperheiden arkeen liittyviä asioita.

7.2 Itsearviointi

Koin onnistuneeni tutkimukseni tavoitteissa hyvin. Aineistonkeruu haastattelemalla järjestyi yllättävänkin helposti, ja olin tyytyväinen siihen, että haastattelukysymykseni tuottivat juuri sellaista aineistoa kuin tarvitsin. Tämä opinnäytetyö oli ensimmäinen tekemäni tutkimus, ja haastattelujen tekeminen jännitti. Iso kiitos motivoituneista sijaisvanhemmista, jotka olivat kiinnostuneita jakamaan kokemuksiaan tärkeästä aiheesta.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyöprosessi oli kohdallani haastava. Aiheen valitseminen ja rajaaminen tuottivat hankaluuksia, ja varsinaisen työn aloittaminen venyi huomattavasti suunniteltua aikataulua pidemmälle. Muutama otteeseen prosessin aikana toivoin, että

olisin valinnut toteuttaa opinnäytetyön parityönä, jolloin hankalimpiin aallonpohjiin olisi saanut tukea kanssatutkijalta, mutta valmista työtä lukiessani olen tyytyväinen, että päädyin käymään tämän prosessin läpi yksin. Voin seistä jokaisen kirjoittamani sanan takana, enkä joutunut tekemään työn aikana esimerkiksi kirjoitusasuun liittyviä kompromisseja, vaan sain päätyä itse omasta mielestäni parhaimpiin mahdollisiin ratkaisuihin.

Ison haasteen tutkimuksen tekemiseen toi sen emotionaalinen aihe, mikä herätti minut pohtimaan tutkimuksen eettisyyttä. On iso kynnyks mennä toisen ihmisen kotiin kyselemään, millaista tukea hän kokee saavansa työhönsä, joka harvoin edes koetaan varsinaisena työnä. Sijaisvanhemmat ottivat minut kuitenkin vastaan lämpimästi, ja olen kiitollinen siitä, että he halusivat rehellisesti kertoa kokemuksistaan. Tulevana varhaiskasvatuksen ammattilaisena oli hienoa kuulla, kuinka sijaisvanhemmat todella kokivat saaneensa tukea ja kannustusta työhönsä. Tämän kuuleminen motivoi entisestään siihen, että omassa tulevassa työssäni osaisin kohdata monenlaiset perheet mahdollisimman avoimesti ja että olisin valmis työskentelemään sen eteen, että jokainen perhe kokisi tulevansa aidosti kohdatuksi.

Haastateltavia oli vain kolme, mutta aineistosta nousseet tulokset osoittavat, että kokemukset varhaiskasvatuspalveluista olivat hyvin samankaltaisia. Tulosten yleistettävyys ei kuitenkaan välttämättä ole kovin järkevää, mutta ainakin jonkinlaisen kuvan saa siitä, millaisena sijaisvanhemmat kokevat varhaiskasvatuspalveluista saamansa tuen Pirkanmaalla. Voidaan todeta ainakin se, että niissä varhaiskasvatustyöyksiköissä, joiden palveluista haastatelluilla sijaisvanhemmilla oli kokemusta, työntekijät ovat onnistuneet perheiden kohtaamisessa ja sijaisvanhempien kasvatustyön tukemisessa. Opinnäytetyöni tullessaan julkaisemaan Theseus-tietokannassa, ja siitä toivottavasti löytyy jonkinlaista pohjaa aiheen tutkimiselle laajemmin.

Tutkimuksesta nousi jokaisen haastateltavan kohdalla esiin tarve nimenomaan sijaisperheille suunnatuista tukipalveluista varhaiskasvatustyöyksiköille sijaislapsille. Jotta tällaisia palveluita voitaisiin alkaa kehittää, sijaisperheiden tutkiminen olisi tärkeää jatkossakin. Sijaisperheiden tekemä työ on haastavaa ja arvokasta, ja vaatii koko perheen hyvinvointia. Nimenomaan sijaisperheille suunnatuilla palveluilla edistetään tätä hyvinvointia ja varmistetaan, että sijaisperheet jaksavat jatkossakin arjessaan tarjota trauman kokeneille lapsille mahdollisuuden kasvaa ja eheytyä turvallisessa ja rakastavassa ympäristössä.

LÄHTEET

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hujala, E. & Turja, L. (toim.) 2017. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Joensuu, A. & Sutinen, J. 2016. Perheen suojassa. Miten onnistua sijaisperheenä? Helsinki: BoD – Books on Demand.

Kerhot ja leikkitoiminta. 2017. Tampereen kaupunki. Luettu 28.10.2017
<http://www.tampere.fi/paivahoito-ja-koulutus/paivahoito/kerhot-ja-leikkitoiminta.html>

Ketola, J. (toim.) 2008. Sijoita perheeseen. Perhehoito inhimillisenä ja taloudellisenä vaihtoehtona. Jyväskylä: PS-kustannus.

Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) 2017. Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino.

Laki lastensuojelulain muuttamisesta 1302/2014.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.

Lastensuojelun käsikirja. 2015. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Perhehoito. Luettu 30.10.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijais-huolto/sijaishuollon-muodot/perhehoito>

Lastensuojelun käsikirja. 2016. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Lastensuojelun palvelujärjestelmä. Luettu 28.10.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu/lastensuojelun-palvelujarjestelma>

Lastensuojelun käsikirja. 2017a. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Laki & oikeuskäytäntö. Luettu 26.10.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/laki-oikeuskaytanta>

Lastensuojelun käsikirja. 2017b. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Sijaishuollon muodot. Luettu 30.10.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-muodot>

Peltola, U. 2016. Varhaiskasvatuksen muutoksia 1.8.2016. Aluehallintovirasto.

Perhehoitolaki. 263/2015.

Perhehoitoliitto. 2017. Minustako sijaisvanhempi? PRIDE-valmennus. Luettu 28.10.2017. http://www.perhehoitoliitto.fi/sijaisvanhemmaksi/sijaisvanhemmuus/miten_sijaisvanhemmaksi_tullaan/pride-valmennus

Pesäpuu ry. 2017. PRIDE-ohjelma. Luettu 26.10.2017. <http://www.pesapuu.fi/pride-ohjelma/>

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.) 2005. Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Sinkkonen, J. & Tervonen-Arnkil, K. (toim.) 2015. Lapsi uusissa oloissa. Tietoa sijaishuollosta ja adoptiosta. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Valkonen, L. 2014. Sijaisvanhemmat. Jyväskylä: Perhehoitoliitto ry.

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. 2002. Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2002:9. Helsinki: Edita Prima Oy.

Varhaiskasvatustilasto. 19.1.1973/36

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. 2016. Opetushallitus. Määräykset ja ohjeet 2016: 17. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Vilka, H. 2015. Tutki kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

LIITTEET

Liite 1. Haastattelurunko

Haastattelukysymykset

1. Mitä seuraavista varhaiskasvatuspalveluista käytät?
 - a. Yksityinen päivähoito
 - b. Kunnan järjestämä päivähoito
 - c. Kunnan järjestämä
 - i. avoin toiminta
 - ii. kerhotoiminta
 - d. Järjestöjen/seurakunnan järjestämä
 - i. avoin toiminta
 - ii. kerhotoiminta
 - e. Joku muu, mikä?
 - f. En mitään

2. Mistä olet saanut tietoa erilaisista varhaiskasvatuspalveluista?
 - a. Lapsen sosiaalityöntekijä
 - b. Perhetyöntekijä
 - c. Muu työntekijä
 - d. Läheiset ja ystävät
 - e. Olen itse ottanut selvää
 - f. En ole saanut tietoa varhaiskasvatuspalveluista

3. Millaista tukea hoito- ja kasvatustyöhösi koet saaneesi käyttämistäsi varhaiskasvatuspalveluista?

4. Kuinka koet työntekijöiden suhtautumisen käyttämässäsi palveluissa sinuun sijaisvanhempana? Kuinka hyvänä koet työntekijöiden valmiudet ottaa vastaan erilaisia perheitä?

5. Miten kehittäisit nykyisiä varhaiskasvatuspalveluita, tai millaisia palveluita kaipaisit kunnalta tai yksityiseltä/kolmannelta sektorilta?

Liite 2. Haastattelun saatekirje

Hyvä sijaisvanhempi!

Olen viimeisen vuoden sosionomiopiskelija Tampereen ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyötäni aiheesta ”Sijaisperheiden kokemuksia varhaiskasvatuspalveluista”. Työn tarkoituksena on kartoittaa sijaisperheiden käyttämiä varhaiskasvatuspalveluita sekä kokemuksia siitä, kuinka paljon sijaisvanhemmat kokevat saavansa tukea näistä palveluista sijaislapsen hoito- ja kasvatustyöhön. Tutkimus toteutetaan haastattelututkimuksena yhdessä sovittuna ajankohtana. Valmiista opinnäytetyöstä ei ole mahdollista erottaa eri vastaajien vastauksia.

Ystävällisin terveisin,

Tilda Ahonen

Sosionomiopiskelija

p. 040x xxx xxx

tilda.ahonen@soc.tamk.fi

Liite 3. Haastateltavat

HAASTATELTAVAT

H1 = sijaisäiti, haastateltu 4.4.2017

H2 = sijaisäiti, haastateltu 5.4.2017

H3 = sijaisäiti, haastateltu 6.4.2017